

El llenguatge

Els passerells

21/X/1970

No sempre n'hi ha prou, com se sap, i com s'ha comentat moltes vegades, de suprimir la o final d'un mot que devem a la influència del castellà per a convertir-lo en un mot català. En alguns casos, com en els de les formes més o menys usuals «polo», «cloro» i «giro», només amb aquesta supressió obtenim la forma catalana correcta: poi, clor i gir. Però en d'altres, tal com advertia Fabra, aquesta supressió encara representa un mal pitjor que el que tracta d'esmenar, perquè dona aparença de vers mots catalans a formes que en realitat no ho són i en dissimula, per tant, la condició de barbarisme. És el que s'esdevé amb mots com «apolo», «fosso» o «sustento», que un desencertant intent de correcció converteix en les formes igualment inadmissibles «apob», «fos» i «sustent».

Un cas anàleg, que hem observat ara darrerament, és el de la forma vulgar «novato», que algun publicista introdueix tranquil·lament als seus textos després d'haver-lo desprovelt de la o final que el delata com un castellanisme. Però la forma «novat» no és pas més bona que «novato», i fins i tot diríem pitjor per les raons indicades. Els nostres mots correctes equivalents no en són pas tan distants com això, ja que pertanyen a la mateixa família etimològica, és a dir, són derivats de nou: novell i novença. El primer és el més generalment usat, especialment en expressions com un pintor novell, un escriptor novell o bé Es un novell en aquest ofici. I encara hi podríem afegir d'altres mots com aprenent, principiant, inexpert, inexperimentat o debutant, que, sens dubte, en certs casos especials —com en alguns dels textos en què veiem que hom recorre a «novat»— resultarien plenament adequats. I no volem oblidar un terme recentment admès per la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans i que ja figura a l'apèndix de les darreres edicions del Diccionari Fabra: passerell. Es tracta d'un terme procedent de l'argot excursionista, però que ha esdevingut molt popular i que ha transcendit àmpliament aquest àmbit i que, per consegüent, tant es pot aplicar al qui tot just s'inicia en la pràctica d'anar a la muntanya com al qui es manifesta clarament inexpert a esquivar qualsevol dels mil trencacolls de la vida.

Però el que no podem fer amb «novato» és en canvi factible amb el seu antònim «veterano»: n'hi ha prou de llevar-li la o final, més la seva consonant de suport, per a obtenir la forma catalana correcta: vetera.

Albert Jané